

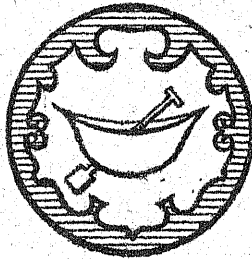
DZIENNIK

ZARZĄDU

Redakcja i administracja
Plac Wolności 1.

Administracja czynna od godz. 9—12 wp.
Redakcja od godz. 1—2 po południu.

Prenumerata: Kwartalnie . Mk. 90.—
Miesięcznie . „ 30.—

M. ŁODZI

Ogłoszenie: Wiersz nonparelwy (cztery szpalty na stronie) Mk. 8.— Przed tekstem Mk. 15.— za wiersz (dwie szpalty na stronie). Drobne 1 marka za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie mk. 10.—

Cena egzemplarza 10 Marek

№ 10. (73.)

Łódź, wtorek, 8 marca 1921 r.

Rok III.

Górny Śląsk a Łódź.

Im więcej zbliża się termin plebiscytu górnośląskiego, tem większą i baczniejszą uwagę zwracać musi cały naród na tę prymordialnie żywotną dla Polski sprawę.

Każdy już obecnie rozumie, iż od pozyskania Górnego Śląska jest zależna przyszłość naszego kraju.

Górny Śląsk—to dla Polski niezależność ekonomiczna, to rozkwit wspaniałej przemysłu, to bogactwo i potęga, to wreszcie ocalenie—milionowej rzeszy robotnika polskiego od ucisku kapitału niemieckiego.

Oto są owe olbrzymie zdobycze, jakie wraz z sobą przyniesie całej Polsce w darze owa drogocenna dzielnica piastowska. Jeśli jednak zagadnienie Plebiscytu Górnośląskiego ujmemy jeszcze przez pryzmat potrzeb oraz przyszłości naszego miasta, poza wymienionym wyżej punktami okaże się, że pozyskanie Górnego Śląska posiadać będzie także specjalnie wyjątkowe znaczenie dla Łodzi.

Łódź, ze wszystkich innych ośrodków życia naszego najwięcej posiada (abstrahując Zagłębie, cech wspólnych węzłów, gospodarczych oraz podkładów do ideowego zespolenia z Górnym Śląskiem. Łódź zarówno jak i Górny Śląsk rozwój swój oraz znaczenie przemysłowe zawdzięcza w pierwszym rzędzie trudowi oraz pracy robotnika polskiego. Ów milion robotników górnośląskich — to olbrzymia zdobycz dla sprawy proletariatu polskiego, zdobycz, którą specjalnie łódzki robotnik powinien docenić oraz zrozumieć. Łódź stanowi centrum życia przemysłowego. Skupia ona w sobie wszystkie jego zasadnicze cechy oraz bolączki. Górny Śląsk, podobne ognisko, jeno w znacznie spotęgowanych rozmiarach.

Rozwój przemysłu Łódzkiego uzależniony jest przede wszystkim od dostatecznej ilości węgla koksującego. Polska węgla tego nie posiada, gdyż Zagłębie Cieszyńskie zagarnęli nam Czesi.

Bez Górnego Śląska rozwój Łodzi byłby nietylko zatamowany znacznie, lecz uzależniony w zupełności od Niemiec. Łatwo przewidzieć, w jaki sposób wpłynęłoby to na losy naszego miasta.

Łódź jest ogniskiem przemysłu polskiego. Górny Śląsk stanowić będzie bratnie dla Łodzi środowisko,

Pamiętajmy więc o konieczności zwycięstwa w zapasach plebiscytowych z Niemcami! Ten nakaz dyktuje nam nietylko serce, lecz szepcze również rozum oraz troska o przyszłość kraju i miasta naszego.

Termin plebiscytu jest coraz bliższy i każda chwila przybliża decyzję o naszych losach. O tem należy pamiętać. A nietylko pamiętać, lecz wspólnymi siłami przyczynić się do ocalenia tej połaci polskiej ziemi.

Redakcja.

ALEKSY RZEWSKI.

Śluby religijne, cywilne i rozwody.

w przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.

I.

Urodzenie, małżeństwo i zgon stanowią trzy najważniejsze epoki w życiu człowieka i obywatela i wpływają na jego stan cywilny. Podstawą każdego społeczeństwa jest małżeństwo, jedni uważają małżeństwo, jako sakrament, inni za związek dwu osób odmiennej płci, opartej na dobrej i wolnej ich woli.

Spójrzmy na historyczny rozwój prawa małżeńskiego w różnych krajach, a w b. Kongresówce w szczególności.

Austria od roku 1868 dopuszcza związki małżeńskie cywilne, lub religijne. Anglja na mocy aktu z roku 1836 ma śluby czysto kościelne (anglikańskie), czysto cywilne i kościelno-cywilne. Holandja, Ameryka półn., Węgry, Francja, niektóre kantony Szwajcarii, Prusy—śluby cywilne, a Hiszpanja dla katolików uznaje wyłącznie małżeństwo kanoniczne, lecz i tutaj winno ono być zawierane w obecności urzędnika stanu cywilnego, dla innych zaś wyznań istnieją tylko śluby cywilne. W b. Dzielnicy Austriackiej urzędniczy stanu cywilnego są urzędnikami administracyjnymi, to samo dotyczy b. dzielnicy pruskiej, gdzie urzędnicy st. cywil. (Osoby cywilne) są urzędnikami administracyjnymi (prawo zatwierdzone przez parlament Rzeszy niemieckiej). Natomiast w b. Królestwie Polskiem urzędnikami stanu cywilnego dla ludności chrześcijańskiej są księża odnośnych parafji, a dla wyznań niechrześcijańskich, sekt ewangelickich (adwentystów baptystów, monitów, oraz odczepieńców w sekty filipowskiej, staroobrzędowców)—prezydenci miast, wójci, względnie zamianowane osoby, a w Warszawie—komisarze policji.

W Polsce od czasów Leszka Białego aż do dnia dzisiejszego, wyjąwszy krótką przerwę jaką kodeks francuski w tej mierze zaprowadził, dopuszczane są tylko śluby religijne.

Kodeks Napoleona, zaprowadzony w nowopowstałym Księstwie Warszawskim z roku 1808, a w austriackich prawach w roku 1808, stanowi nową epokę w historii prawodawstwa. Nie stawiał on żadnych przeszkód ślubom katolickim, które zawierano po dawnemu, uważał jednakże małżeństwo za stosunek natury czysto cywilnej, za kontrakt między stronami, i w art. 165. stanowi, że ma być ono obchodzone publicznie przed urzędnikami sta-

nu cywilnego miejsca zamieszkania jednej ze stron po dopełnieniu zapowiedzi w urzędzie gminnym miejsca zamieszkania każdej ze strony kontraktujących (art. 166.).

Nieważność małżeństwa i rozwód również były regulowane przepisami prawa cywilnego. Do rozpoznawania tych praw kompetentny był trybunał cywilny, a udział władzy duchownej był wykluczony. Ten porządek rzeczy zwalczany był przez duchowieństwo, które nie uznawało ani ślubów cywilnych ani też rozwodów, potępianych przez kościół katolicki. Inowacja ta wywołała w Polsce gwałtowne i przewlekłe starcia. Kler katolicki, pod wodzą arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego, rozpoczął ze świeckim rządem Księstwa walkę. Dwukrotnie zwracał się on w r. 1808, do króla o zwolnienie księży od przyjmowania aktów st. cywil. Król, gorliwy katolik pozwał początkowo duchownym zwalniać się od obowiązku utrzymania aktów stanu cywilnego, a następnie po przybyciu do Warszawy cofnął swoją obietnicę i księża pozostali na zajmowanych urzędach pod warunkiem, że rozwody cywilne nie będą ogłaszane. W podpisanym na kilka dni przed otwarciem pierwszego sejmiku memorandum biskupi powtarzali swe narzekania: „prośbą jest abyś W. K. M. uwolnił duchowieństwo od sprawowania aktów cywilnych, jako niezgodnych z ich stanem i powołaniem”.

Przez powierzenie funkcji urzędników st. cywil. duchowieństwu wszelkich wyznań, rząd Księstwa dał duchowieństwu możność wpływania na zachowanie przepisów religijnych przy zawieraniu ślubów, a stało się to dla tego, że gminy i magistraty były niezorganizowane, wójci zaś byli niepiśmienni. W Księstwie duchowieństwo w sprawach aktów i urzędników stanu cywilnego było nieprzejednane i chciało zmusić rząd do zmniejszenia przepisów małżeńskich, i otóż co pisze arcybiskup Raczyński do króla: „Wydaj deklarację, że mieszkanie Księstwa, dopełniwszy ustaw prawa, obowiązany jest prócz tego dopełnić prawa religji, którą wyznaje: „Gdyż między ustawami kościoła katolickiego—głosi memoriał biskupi—i niektórymi artykułami kod. Napoleona zachodzi sprzeczność“: biskupi żądali uchylecia mocy przepisów kodeksu o małżeństwie i rozwodzie względem katolików. Rząd przestrzegał sekularyzacyjnych przepisów kodeksu i dzielną dawał klerowi odprawę“ prawa cywilne są odłączone od religijnych i w niczym onych nie ścieśniają, w niczym im się nie sprzeciwiają... prawo, będąc dla wszystkich jednakie, nie faworyzuje żadnego wyznania—, władze religijne winny się trzymać w obrębach swych i nie przechodzić granic, które są własnością sądów cywilnych—, rząd cywilny i prawa nie mieszają się do tego, co tyczy się do religji jakiegokolwiek bądź wyznania, czyliż przepis kodeksu Napoleona zabrania chrzest, lub obrzezanie? cóż jest w nich nowego, co by się nie praktykowało w cesarstwie austriackim? wszakże cesarz jest catholicissimus“ pisał Lubieński do duchowieństwa i Łuszczewskiego, (korespondencja władz duchownych z rządem świeckim Księstwa Warszawskiego 1816).

Jak widzimy walka kleru o zniesienie ślubów cywilnych i rozwodów za Księstwa nie miała powodzenia z powodu oporu króla i rządu. Dopiero ze zmianą polityczną i osoby panującego, zjawila się możność skuteczniejszego działania. Duchowieństwo w Królestwie zmieniło swe obstrukcyjne stanowisko co do samego prowadzenia aktów stanu cywilnego, domagając się jedynie zniesienia rozwodów, oraz sądów świeckich w sprawach małżeńskich i znalazło ono gorliwe poparcie żywiołów konserwatywnych. W r. 1814 przygotowany był przez komitet reformacyjny projekt, w myśl którego małżeństwa winny być zawierane tylko przed władzą duchowną, sprawy małżeńskie podlegają rozpatrzeniu tylko sądów duchownych i t. d., lecz projekt ten nie został przez władze Królestwa Zaaprobowany.

W r. 1816. duchowieństwo, chcąc poruszyć opinię publiczną i wykazać ucisk kościoła prawowiernego, opublikowało korespondencję władz duchownych z rządem świeckim Księstwa Warszawskiego, w której mieściły się listy rcyb. Raczyńskiego, i zarządcy diecezji warsz. ks. Zacharjasza do króla saskiego i władz warszawskich oraz kolegium biskupskiego, domagającego się zniesienia małżeństw cywilnych i rozwodów.

(d. c. n.)

EDWARD GRABOWSKI.

Śmiertelność w Łodzi w trzyleciu 1918—1920.

Liczba zmarłych bez nieżywo urodzonych w Łodzi wynosiła.

w r. 1918 — 8871, t. j. 25,4⁰/₀₀ na 1000 mieszkańców

„ 1919 — 9573 „ 22,1 „ „ „ „

„ 1920 — 9577 „ 22,1 „ „ „ „ „

(Średnią ludność Łodzi w r. 1918 przyjmujemy 349500, w r. 1919 — 433472, w r. 1920 — 432881.)

Według poszczególnych miesięcy liczba zmarłych przedstawia się w sposób następujący:

Miesiąc	1918	1919	1920
Cały rok	8871	9573	9577
Styczeń	752	807	1402
Luty	744	810	947
Marzec	833	856	867
Kwiecień	848	948	655
Maj	822	834	622
Czerwiec	619	735	692
Lipiec	482	849	855
Sierpień	545	850	880
Wrzesień	641	765	697
Październik	686	748	647
Listopad	808	660	654
Grudzień	1091	711	659

W stosunku roczn. na 1000 miesz. tab. powyż. przedst. się w spos. nast. na 1000 miesz. przypało zgonów.

Miesiąc	1918	1919	1920
Cały rok	25,4 ⁰ / ₀₀	22,1 ⁰ / ₀₀	22,1 ⁰ / ₀₀
Styczeń	26,4 „	24,3 „	37,1 „
Luty	25,9 „	23,5 „	25,2 „
Marzec	29,4 „	24,3 „	23,0 „
Kwiecień	29,7 „	27,5 „	18,3 „
Maj	28,0 „	23,7 „	17,2 „
Czerwiec	20,4 „	20,8 „	19,1 „
Lipiec	16,6 „	22,6 „	23,7 „
Sierpień	18,7 „	22,7 „	24,7 „
Wrzesień	21,6 „	20,6 „	20,0 „
Październ.	23,7 „	20,0 „	18,5 „
Listopad	27,9 „	17,5 „	18,5 „
Grudzień	35,6 „	18,9 „	18,4 „

Ogromny wzrost śmiertelności w styczniu 1920 r. miał swą przyczynę w grasującej epidemji hiszpanki, z której wywiązał się, cały szereg chorób śmiertelnych (płuc, serca i i.) Poza tym daje się zauważyć kurczenie się śmiertelności bardzo znaczne od lata 1919 r. Najmniejsza jest śmiertelność ogólna w miesiącach letnich (śmiertelność niemowląt bywa wówczas największą): w r. 1918 minimum śmiertelności stwierdzamy w lipcu (16,6 prom.), w r. 1920 — w maju (17,2 prom.) — Ogólne obniżanie się śmiertelności w trzyleciu rozpatrywanym nie uwypukła należycie dosyć powszechnej zasady, że śmiertelność ogólna w lecie bywa mniejsza, w zimie — większa.

Według płci zmarłych przypało na:

Trzylecie	Ogółem	mężczyzn	kobiet	Na 100 zmarłych kobiet przyp. zmarł. mężczyzn
1918—1920	28021	13762	14259	97
Rok				
1918	8871	4191	4680	90
1919	9573	4800	4773	101
1920	9577	4771	4806	99

Stwierdzamy przewagę śmiertelności kobiet nad śmiertelnością mężczyzn; przewaga ta jest osobliwością, odstępstwem od powszechnie dosyć stwierdzanego faktu większej śmiertelności mężczyzn; zresztą przewaga ta w r. 1920 jest bardzo nieznaczna, w r. 1919 stwierdzamy nawet nieznaczna przewagę śmiertelności mężczyzn, a ogromną przewagę śmiertelności kobiet mamy tylko w wysoce nienormalnym—wojennym roku 1918.

Według poszczególnych miesięcy stosunki te przedstawiają się w sposób następujący:

Zmarło w roku

	1918		1919		1920		Na 100 zmarłych kobiet przyp. zmarł. mężczyzn		
	Mężcz.	Kob.	Mężcz.	Kob.	Mężcz.	Kob.	1918	1919	1920
Cały rok	4191	4680	4800	4773	4771	4806	90	101	99
Styczeń	345	407	408	399	708	694	85	102	102
Luty	353	391	424	386	477	470	90	110	101
Marzec	384	449	439	417	456	411	86	105	111
Kwiecień	427	421	487	461	326	329	101	106	99
Maj	366	456	420	414	316	306	80	101	103
Czerwiec	302	317	357	378	344	348	95	94	99
Lipiec	212	270	449	400	435	420	79	112	104
Sierpień	251	294	427	423	415	465	85	101	89
Wrzesień	282	359	356	409	345	352	79	87	98
Październ.	318	368	372	376	296	351	86	99	84
Listopad	428	380	307	353	311	343	113	87	91
Grudzień	523	528	354	357	342	317	99	99	108

Stała przewagę śmiertelności kobiet stwierdzamy tylko w czerwcu, oraz jesienią — we wrześniu i listopadzie; po za temi przewagami w ostatnich dwu latach 1919—1920 stwierdzamy jednak w 6—7 miesiącach fakt najczęściej w statystyce stwierdzany—przewagi śmiertelności wśród mężczyzn.

Naogół jednak trudno dopatrzeć się w wyszczególnieniu powyższym rzeczy bardziej charakterystycznych.

Wyznanie zmarłych przedstawia się w sposób następujący:

	Trzylecie	r. 1918	r. 1919	r. 1920
Ogółem	28021	8871	9573	9577
Rz. katol.	16333	4676	3693	5964
Ew. augsb.	3105	1005	1082	1018
Ew. reform.	16	6	7	3
Baptystów	86	25	29	32
Marjawiów	132	66	43	23
Prawosławnych	153	51	41	61
Żydów	8194	3042	2677	2475
Innych	2	—	1	1

Z ogółu zmarłych przeto przypada na:

	w trzyl.	r. 1918	r. 1919	r. 1920
wszystkie wyznania	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
rz. katolików	58,3 %	52,7 %	59,5 %	62,5 %
żydów	29,3 %	34,3 %	28,3 %	25,5 %
ew. augsb.	11,1 %	11,3 %	11,3 %	10,6 %
innych wyzn.	1,3 %	1,7 %	1,2 %	1,3 %

Daty o wyznaniu ludności miasta posiadamy tylko dla r. 1918; było wówczas:

rz. katolików	47,6 %		ewang.	11,4 %
żydów	40,2 „		innych wyzn.	0,8 „

Stwierdzamy dla ewangelików śmiertelność odpowiadającą ich odsetkowi wśród ludności; natomiast wśród katolików śmiertelność daleko jest wyższą, a wśród żydów — niższą, niż odpowiedni stosunek wśród ludności. Dotyczy to roku 1918; i w latach następnych dysproporcja bardziej jeszcze w zestawieniu naszym wzrasta, jednak jest tylko pozorna; bowiem wśród wielkiej fali przychodźców do miasta przytłaczającą była przewaga chrześcijan nad żydami, i dziś żydzi daleko mniejszy stanowią odsetek ludności ogólnej, niż w r. 1918. Pomimo to jednak wątpliwości nie ulega, że śmiertelność wśród żydów jest mniejsza, niż wśród chrześcijan; jest to fakt dosyć powszechnie stwierdzany, a pozostaje w związku z mniejszą płodnością wśród żydów, niż wśród słowian.

Płeć zmarłych według poszczególnych wyznań przedstawia się w sposób następujący:

Wyznania	Trzylecie		Rok 1918		Rok 1919		Rok 1920		Na 100 zmar. kob. przypada zmar. mężczyzn			
	Mężcz.	Kob.	Mężcz.	Kob.	Mężcz.	Kob.	Mężcz.	Kob.	Trzyl. 1918	1919	1920	
Wszelkie	13762	14259	4191	4680	4800	4773	4771	4806	97	90	101	99
Rz. katol.	7957	8376	2136	2540	2845	2848	2976	2988	95	84	100	100
Mojżesz.	4188	4006	1551	1491	1883	1294	1254	1221	105	104	107	103
Ew. augsb.	1429	1676	436	560	516	566	477	541	86	77	91	88
In. wyzn.	198	201	68	80	56	65	64	56	94	85	86	114

Ostatnie zestawienie ujawnia głęboką różnicę pomiędzy przewagą śmiertelności obu płci wśród żydów i wśród chrześcijan: dla żydów w całym trzyleciu stwierdzamy przewagę śmiertelności wśród mężczyzn — fakt dosyć powszechny w innych czasach i krajach; dla chrześcijan zaś rzeczy się mają odmiennie: wprawdzie główna masa chrześcijan — katolicy — wykazali w ostatnim — bardziej normalnym — dwuleciu bardzo nieznaczną przewagę śmiertelności kobiet, tak nieznaczną, że liczby względne wykazują nawet równowagę śmiertelności obu płci; jednak za to wśród ludności ewangelickiej przewaga śmiertelności kobiet jest niebywała, kolosalna (np. w r. 1918 stosunek był niemal taki, że na 4 umierające kobiety zaledwie 3-ch mężczyzn umierało.) Rok ten wojenny i następne przedewszystkiem dla tego tak nienormalne stosunki śmiertelności wśród obu płci wykazują, że wielka liczba mężczyzn na wojnie się znajdowała lub na emigracji, a wśród ludności miasta przeważały kobiety. Istotnie, daty posiadamy dla r. 1918; w roku tym kobiety stanowiły w Łodzi 57,0% ogółu ludności, a według poszczególnych wyznań: żydów 54,0%, wśród katolików 59,0%, wśród ewangelików i innych wyznań chrześcijańskich — aż 62%. Zdaje się, że w tym ustosunkowaniu się liczebnym obu płci doszukiwać się należy stwierdzonej przewagi śmiertelności wśród kobiet nad śmiertelnością wśród mężczyzn w mieście.

O poprawność języka.

Utarło się u nas pojęcie, że istnieją dwa języki polskie: język literacki i język urzędowy. Pod płaszczykiem „urzędowego języka” w korespondencjach używana jest terminologia, częstokroć zywem tłumaczona z języka rosyjskiego lub niemieckiego. Używanie podobnych wyrażeń jak: „wślad za przebiegiem”, „w uzupełnieniu”, „w odpowiedzi”, „dla dalszego urzędowania” i t. d., kwiatków stylistycznych jest zjawiskiem codziennym.

We wrześniu r. ob. zawiązana została komisja językoznawcza w osobach: Naczelnika Wydziału Budownictwa — inż. Szenfelda, ławnika inż. Stanisława Nakielskiego, referenta Wydziału Podatkowego — p. Franciszka Waszkiewicza oraz kierownika biura Komisji Powszechnego Nauczania, p. Zalewskiego, która pracuje nad uzdrowieniem stosunków, panujących w naszym magistrackim języku urzędowym.

Przytaczamy poniżej artykuł profesora Uniwersytetu Warszawskiego A. Kryńskiego świadczający, że na uniwersytecie również nie przestrzegają poprawności języka.

(przypisek Redakcji.)

Rzecz jest jasna i nie podlegająca wątpliwości, że wszelkie rozporządzenia władz rządowych, pisane być powinny i ogłaszane w języku ogólnopolskim, czyli literackim, t. j. w tym języku, którym mówi ogół warstw wykształconych narodu. Z tego wynika, że jakiegokolwiek domieszki w tym języku w postaci wyrażeń niezgodnych z jego przyrodzonymi właściwościami i dla czytelników często niezrozumiałe, są w ustawach i rozporządzeniach nie na miejscu. Dzieje się jednak inaczej.

„Kurjer Warszawski” w № 49 (18 lut. str. 6) w artykule „Organizacja studjów uniwersyteckich” zaznajamia czytelników z pewnemi rozporządzeniami ministerjum oświecenia w sprawie organizacji studjów uniwersyteckich państwowych. Podaje więc w dosłownem brzmieniu tekst tychże rozporządzeń. Czytamy tam, że „warunkiem uzyskania stopnia doktora praw jest, obok posiadania dyplomu magistra praw, uznanie przez radę wydziałową rozprawy doktorskiej, przedłożonej w rękopisie, za wystarczającą” i t. d. I dalej: „Dyplom doktora praw otrzymuje kandydat po przedłożeniu wydziałowi wydrukowanej rozprawy doktorskiej.”

W wysłowieniu tem wyrażenia, dotyczące rozprawy „przedłożonej” w rękopisie, jako też: „po przedłożeniu” rozprawy, wydrukowanej, należą do nieznanych językowi ogólnopolskiemu. Są to prowincjonalizmy, utworzone sztucznie w czasie bezwzględnej germanizacji części kraju, gdzie używanie języka polskiego było bardzo gorliwie tłumione i krapione. W owym to okresie czasu pomiędzy innymi nowotworami powstały także słowa przedkładać i przedłożyć, jako tłumaczenie niemieckiego vorlegen, i z biegiem czasu utrwaliły się tam w mowie i piśmie, jako miejscowe prowincjonalizmy, w wyrażeniach np. takich, jak: przedłożyć pytanie (na wzór: eine Frage vorlegen), zamiast ogólnopolskiego: zadać pytanie; przedłożyć dowody (podług wzoru: Beweise vorlegen), zamiast ogólnopolskiego: złożyć dowody, lub przedstawić dowody i t. p. W ostatnich zaś latach w języku rozporządzeń rządowych, wydawanych w Warszawie, pojawiają się także wyrażenia: przedkładać rozprawę, przedłożenie rozprawy, obok innych podobnego rodzaju „przedłożeń”. Czy dzieje się to celowo, dla osiągnięcia może jasności lub dobitności wysłowienia? Przeciwnie. Wyrażenia te bez żadnej potrzeby rugują z języka polskiego sposoby mówienia ogólnie dotychczas używane: składać rozprawę lub złożyć rozprawę, złożenie rozprawy i składanie rozpraw, których to wyrażeń używano w uniwer-

sytecie warszawskim przed r. 1830, gdzie kandydaci składali rozprawy na stopień magistra. Nie inaczej mówiliśmy i w Szkole głównej, gdzie także każdy słuchacz po czterech latach studjów i złożeniu egzaminów, był obowiązany złożyć rozprawę na stopień magistra i składał ją, aby stopień ten otrzymać. Sądzę zaś, że i dziś nie skłania nas nic do tego, aby słowa te, poprawne i powszechnie używane, usuwać z języka i dawać pierwszeństwo nowotworom: przedkładać i przedłożyć, powołanym do życia wskutek skłonności do naśladowania wzorów niemieckich.

Dodajmy, że oba te słowa, złożone z przyimkiem przed, stanowią wyjątek osobliwy w swym składzie. Język bowiem polski, oprócz słowa przedstawić, pochodzącego z końca w. 18-go, nie ma słów, złożonych z tym przyimkiem (takich, jak np. przedczynić, przedgłosić, przednosić lub t. p.). Jest wprawdzie przedsięwziąć i przedsiębrać, oba te jednak okazy nie należą do typu powyższych złożzeń, gdyż właściwie są to zrosty mechaniczne osobnych wyrazów, obok siebie w zdaniu używanych: brać przed się, lub: wziąć przed się. Innych słów z przyimkiem przed język polski nie miał w przeszłości, ani dziś nie posiada.

Niema przeto żadnych słusznych powodów, aby takie słowa, jak przedkładać i przedłożyć, zupełnie w języku zbyteczne i podług wzoru niemieckiego urobione, wprowadzać do języka literackiego ogólnie polskiego.

A. A. Kryński
profesor uniwersytetu warsz.

Dział Sprawozdawczy

Protokół.

16 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 23 lutego 1921 r.

Komplet radnych: 72. Komplet członków Magistratu: 11. Obecnych radnych: 45. Obecnych członków Magistratu: 11.

Posiedzenie otworzył o godz. 8-ej wiecz. zastępca przewodniczącego Rady Miejskiej, r. St. Rapalski, w obecności quorum Rady Miejs. (56 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego rr. sekretarzy A. Koziolkiewiczównę i W. Adamskiego, oraz sekretarza Prezydium, p. P. Rundo do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

1. Zawiadomienia radnych: Bińkowskiej, Brandego, Fichny, Helmana, Jarbluma, Janckiego, Kapłana, Kenigsberga, Kozaneckiej, Langlebena, Marciniaka, Nowosielskiego, Praszkiara, Przybylskiego, Padlarza, Rozenblatta, Ryterbandowej, Sadoczyńskiego, Szymańskiego, Wasilewskiego, Waszkiewiczza, Włodarskiego i Zyngorowej, usprawiedliwiających nieobecność swą na posiedzeniu w dniu dzisiejszym.

2. Odeswę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 11 stycznia 1921 r. w sprawie osób, które, przeszedłszy z wyznania chrześcijańskiego na judaizm, pro-

szą o wydanie poświadczenia o tym fakcie, w celu przedstawienia go przy wyjednywaniu dowodów osobistych.

3. Protokół Komisji Kulturalno-Oświatowej wraz z właściwym wnioskiem Magistratu № 185 z dnia 11 lutego 1921 r. treści następującej:

„Po przyjęciu do wiadomości uchwały № 1 Komisji Kulturalno-Oświatowej z dnia 9. lutego 1921 r. postanowiono w zasadzie zgodzić się na powołanie do życia w m. Łodzi szkoły nauk społeczno-politycznych o typie wyższym, z warunkiem, iż szkoła sama będzie się finansować i że skład Komisji, mającej na celu opracowanie programu nauk i budżetu, oraz ustalenie terminu otwarcia szkoły i wysokości czesnego, uzupełniony będzie przez przedstawicieli Magistratu m. Łodzi.“

4. Wyjaśnienia Urzędnika Stanu Cywilnego na zarzuty skierowane pod adresem Urzędu przez r. Utę w przemówieniu jego podczas rozpraw budżetowych.

5. Protokół Komisji do podziału mk. 100.000.— dla zdemobilizowanych żołnierzy — stałych mieszkańców m. Łodzi, nadesłany przez Dowództwo Okręgu Generalnego Łódzkiego treści następującej:

„Obecni: Przewodniczący mjr. Biłyk, członkowie: mjr. Anlauf, por. Duszkiewicz.

(Rozkaz D. O. Gen. Ł. L. 4131/Adj. z dn. 29. I. 21.)

Przedmiotem obrad był sposób rozdziału mk. 100.000 zaofiarowanych przez Magistrat m. Łodzi na cele doraźnej pomocy dla zdemobilizowanych żołnierzy, stałych mieszkańców m. Łodzi.

Po wyczerpującej dyskusji ustalono: ponieważ akcja doraźnej pomocy dla zdemobilizowanych żołnierzy jest prowadzona przez T-wo Polskiego Czerwonego Krzyża, postanowiono kwotę mk. 100.000.— przekazać T-wu Czerwonego Krzyża z warunkiem, że zgodnie z życzeniem Magistratu kwota ta będzie przeznaczona wyłącznie dla demobilizowanych, stałych mieszkańców m. Łodzi.

Postanowienie powyższe motywuje się tem, żeby akcji pomocy nie rozpraszać, przeciwnie, należy ją koncentrować w celu sprawliwego podziału i lepszej kontroli.

Podpisy.)

U c h w a l o n o.

I. W sprawie przekroczeń budżetowych w roku administracyjnym 1919/20-ym:

Następujące wnioski:

a) Komisji Skarbowej:

„Po zapoznaniu się z korespondencją przeprowadzoną w sprawie powyższej przez Prezydjum Rady Miejskiej z Magistratem oraz w związku z odezwą Prezydjum Rady Miejskiej z dnia 18. 2. r. b.

1. przyznać Magistratowi na pokrycie przekroczeń budżetowych w roku administracyjnym 1919/20-ym, wynoszących według załączonego do aktu, zestawienia poszczególnych działów Zarządu Miejskiego mk. 31.746.448.66 fen., kredyt dodatkowy w wysokości mk. 29.035.478.22 f., stwierdzając jednocześnie, iż powstała różnica w wysokości mk. 2.710.970.44 fen. a mianowicie:

w dz. III TK. tyt. II poz. 2—mk.	195.393.68
„ III „ „ „ 5—	28.188.44
„ V „ „ „ 1—	2.331.242.04
„ VIIa „ I „ 4—	10.628.92
„ VIII „ II „ 2—	92.855.85
„ „ „ „ 4—	30.121.49
„ „ „ „ 5—	22.540.02

jest kwotą zwrotną, nie wymagającą kredytu dodatkowego,

2) wyrazić żal pod adresem Magistratu, który w czasie pomiędzy

uchwaleniem budżetu na plenum, a końcem roku budżetowego, w przewidywanlu, zwłaszcza w wydziałach handlowych, znacznych przekroczeń, nie uważał za wskazane zwrócić się w tej mierze do Rady Miejskiej z właściwem przedłożeniem.“

b) r. Chwalbińskiego:

„Rada Miejska wzywa Magistrat, aby w razie potrzeby dodatkowych kredytów do budżetu kończącego się okresu budżetowego występował w tej mierze do Rady Miejskiej nie później, jak w ciągu pierwszych trzech miesięcy po skończonym roku budżetowym.“

(Uchwały powzięto jednomyślnie).

II. W sprawie zatargu wynikłego na tle raportu urzędnika Województwa Łódzkiego Polaka o przemiale zboża w młynie Leszczyńskiego w Koninie:

Przyjąć do wiadomości następujące orzeczenie Komisji Specjalnej, wyłonionej w tej mierze uchwałą Rady Miejskiej z dnia 21 grudnia 1920 r.:

„Komisja radziecka, złożona z rr. Rapalskiego, Helmana i Chwalbińskiego, powołana dla zbadania zatargu, wynikłego na tle raportu p. Polaka, urzędnika Województwa Łódzkiego o przemiale zboża w młynie Leszczyńskiego w Koninie po wszechstronnem rozpatrzeniu sprawy doszła do przekonania, że materiały zbadane nie dają żadnych podstaw do stawiania zarzutów pod adresem ławnika p. Wajsa.“

III. W sprawie zaciągnięcia od Rządu pożyczki krótkoterminowej w kwocie mk. 8.550.000.— na pokrycie wydatków, związanych z wypłatą 15-ej pensji dla pracowników miejskich (pierwsze uchwalenie):

Rada Miejska m. Łodzi uchwała przyjąć od Państwa Polskiego pożyczkę krótkoterminową w wysokości mk. 8.550.000.— (wyrażnie: marek ośm milionów pięćsetpięćdziesiąt tysięcy), przyznaną reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

№ S. F. 2617/13 z dnia 31 stycznia 1921 r., na pokrycie wydatków, związanych z wypłatą 13-ej pensji dla pracowników miejskich w Łodzi, na warunkach wyluszczonej w odezwie Departamentu Samorządowego Województwa Łódzkiego № S.M. —8/II z dnia 9 lutego r. b.

Rada Miejska zobowiązuje się spłacić pożyczkę i gwarantuje spłatę jej według powyższych warunków całym swoim tak nieruchomym, jak i ruchomym majątkiem, oraz wszystkimi dochodami komunalnymi.

Splaty i zwrot pożyczki winny być wnoszone do Miejskiej Kasy Skarbowej w złotych (walucie Państwa Polskiego) według kursu urzędowego.

Do wystawienia odnośnego skryptu dłużnego i pokwitowania z odbioru upoważnia się Magistrat, w dowód czego własnoręczne podpisy.

(W głosowaniu brało udział 56 członków Rady Miejskiej, z których 38 głosowało za uchwałą, przeciwko zaś nikt.)

IV. W sprawie zaciągnięcia od Rządu pożyczki krótkoterminowej w kwocie mk. 34.800.000.— na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania pracowników miejskich (pierwsze uchwalenie):

Rada Miejska m. Łodzi uchwała przyjąć od Państwa Polskiego pożyczkę krótkoterminową w wysokości mk. 34.800.000.— (wyraźnie: marek trzydzieści cztery miliony ośmsettyśięć), przyznana reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych № S. F. 2864/8 z dnia 29 stycznia 1921 r., na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania pracowników miejskich w Łodzi, na warunkach wyluszczonej w odezwie Departamentu Samorządowego Województwa Łódzkiego № L. SM. 56—7/II z dnia 11 lutego r. b.

Rada Miejska obowiązuje się spłacić pożyczkę i gwarantuje spłatę jej według powyższych warunków całym swoim tak nieruchomym,

jak i ruchomym majątkiem oraz wszystkimi dochodami komunalnymi.

Splaty i zwrot pożyczki winny być wnoszone do Miejskiej Kasy Skarbowej w złotych (walucie Państwa Polskiego) według kursu urzędowego.

Do wystawienia odnośnego skryptu dłużnego i pokwitowania z odbioru upoważnia się Magistrat, w dowód czego własnoręczne podpisy.

(W głosowaniu brało udział 56 członków Rady Miejskiej, z których 38 głosowało za uchwałą, 1 — przeciwko, reszta zaś wstrzymała się od głosowania.)

Na porządku dziennym: II czytanie Zamierzeń Skarbowych Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1920/21-szy:

Uchwalono:

I. W sprawie działu III-Wydziału Opieki Społecznej:

A. Przed przystąpieniem do obrad nad tytułem IX, wobec zakwestjonowania przez niektórych radnych wyniku głosowania nad pozycją 27, w związku z wnioskiem r. Poznańskiego (patrz protokół posiedzenia Rady Miejskiej z dnia 17 lutego r. b.), przewodniczący stwierdza, że właściwa pozycja została zupełnie formalnie głosowana, wyniku nikt nie kwestjonował. Prezydium zaś stwierdziło, że quorum jest. Po przystąpieniu do głosowania drugiego punktu, t. j. pozycji 44 (w związku z wnioskiem r. Kałużyńskiego i tow.), po zarządzeniu formalnego głosowania zostało postawione pytanie, czy jest quorum, wówczas dopiero stwierdzono brak takowego.

R. Kern prosi o wniesienie do protokołu następującego oświadczenia:

„Dowiedziawszy się od Prezydium, że wynik głosowania nad wnioskiem r. Poznańskiego był następujący: 10 pp. rr. głosowało za wnioskiem, 14 przeciwko wnioskowi,

a 8 wstrzymało się od głosowania, że w sumie było osób 32, stwierdzam, że wówczas już przy głosowaniu quorum nie było, a wniosek tak przyjętym być nie może.

Następnie — że niema 4 kategorii głosujących, jak przypuszcza p. przewodniczący, że tak: są obecni na posiedzeniu Rady Miejskiej i nieobecni zarazem. Dekret przewiduje tylko 3 kategorie: głosujących za, przeciwko i wstrzymujących się od głosowania.

Przewodniczący, odpowiadając r. Kernowi, oświadcza w imieniu Prezydium, że w czasie głosowania właściwej pozycji na sali było obecnych 43 członków Rady, i jedynie na zapytanie przewodniczącego: kto się wstrzymuje od głosowania, — oświadczyło się za tem 8 członków Rady Miejskiej. Przewodniczący prosi jednocześnie, aby nie interpretowano mylnie oświadczenia Prezydium.

Wydatki, Tytuł IX, Zapomogi dla instytucji dobroczynnych:

1. Wniosek r. Kałużyńskiego i tow., w sprawie podwyższenia pozycji 44 do mk. 100.000.—, przekazać Komisji Skarbowej do rozważenia.

2. Zatwierdzić:

poz.	Mk.	poz.	Mk.
		20—	6.500.—
1—	580.000.—	21—	30.000.—
2—	70.000.—	22—	1.000.—
3—	15.000.—	23—	18.000.—
4—	200.000.—	24—	6.000.—
5—	38.000.—	25—	20.000.—
6—	60.000.—	26—	16.500.—
7—	300.000.—	27—	24.000.—
8—	50.000.—	28—	24.000.—
9—	70.000.—	29—	12.000.—
10—	12.000.—	30—	5.000.—
11—	45.750.—	31—	14.600.—
12—	46.800.—	32—	156.000.—
13—	9.000.—	34—	15.000.—
14—	15.000.—	37—	45.000.—
15—	60.000.—	38—	36.000.—
16—	18.750.—	40—	20.000.—
17—	24.000.—	41—	30.000.—
18—	10.000.—	42—	25.000.—
19—	72.000.—	44—	30.000.—

Skreślić pozycje 33, 35, 36, 39 i 43. Ogółem więc zatwierdzić w sumie mk. 2.230.900 —

Tytuł X, Wydatki nieprzewidziane:

Zatwierdzić pozycję 1 w kwocie mk. 100.000.—

Tytuł XI, Zwrot kosztów leczenia:

Zatwierdzić pozycję 1 w kwocie mk. 600.000.—

Tytuł XII, Koszty Pogotowia Dziecięcego:

Zatwierdzić pozycję 1 w kwocie mk. 1.256.120.—

Tytuł XIII, Przytułek miejski dla dzieci ul. Wiznera 25/27:

Zatwierdzić pozycję 1 w kwocie mk. 972.400.—

Tytuł XIV, Przytułek dla niemowląt, ul. Boczna № 5:

Zatwierdzić pozycję 1 w kwocie mk. 612.400.—

B. Przyjąć do wiadomości następujące zmiany poszczególnych pozycji, uchwalonych przez Radę na posiedzeniach w dniu 8 i 17 lutego r. b., wynikające z przyznania pracownikom miejskim 50% podwyższenia poborów, a mianowicie:

w wydatkach, w tytule I:

podwyższa się: poz. 1— do mk. 1.325.895.—, poz. 2 do mk. 1.277.150.—, poz. 3—do mk. 784.500.—, poz. 4— do mk. 335.200.—, poz. 5— do mk. 150.000.—, poz. 9—do mk. 160.000.—, kwota ogólna wynosi więc mk. 4.223.743.—

w tytule II:

podwyższa się: poz. 1a— do mk. 1.011.800.—, poz. 3—do mk. 726.300.—, poz. 3a— do mk. 327.261.—, poz. 6— do mk. 66.000.—, kwota ogólna wynosi więc mk. 3.162.255.—.

w tytule III:

podwyższa się: pozycję 1— do mk. 285.000.—, kwota ogólna wynosi więc mk. 961.000.—

w tytule IV:

podwyższa się: pozycję 3— do mk. 1.400.000.—, pozycję 5 — do mk. 3.533.860.—, pozycję 7 — do mk. 130.100.—, kwota ogólna wynosi więc mk. 10.773.832.75 fen.

w tytule V:

podwyższa się: pozycję 2— do mk. 126.000.—, kwota ogólna wynosi więc mk. 143.306.—

w tytule VII:

podwyższa się: pozycję 1— do mk. 76.805.—, kwota ogólna wynosi więc mk. 79.555.—

w tytule VIII:

podwyższa się: pozycję 1— do mk. 400.000.—, kwota ogólna wynosi więc mk. 1.560.726.—

Zestawienie ogólne:

Wpływy:	Tytuł	I	mk.	4.781.060.—
Wydanki:	"	I	"	4.223.743.—
	"	II	"	3.162.255.—
	"	III	"	961.000.—
	"	IV	"	10.773.832.75 f.
	"	V	"	143.306.—
	"	VI	"	635.000.—
	"	VII	"	79.555.—
	"	VIII	"	1.560.726.—
	"	IX	"	2.230.900.—
	"	X	"	100.000.—
	"	XI	"	600.000.—
	"	XII	"	1.256.120.—
	"	XIII	"	972.400.—
	"	XIV	"	612.400.—

ogółem więc w kwocie mk. 27.310.737.75 f.

z przewyżką wydatków mk. 23.086.994.75 f.

II. W sprawie działu V— Wydziału Szkolnictwa:

Zakończono debatę ogólną; uchwał żadnych nie powzięto.

Z powodu spóźnionej pory przewodniczący o godz. 10 min. 35 zamyka posiedzenie.

Przewodniczący: (—) S. Rapalski.

Prowadzący protokół (—) P. Rundo.

Protokół.**17 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.**

Łódź, dnia 24 lutego 1921 r.

Komplet radnych: 72. Komplet członków Magistratu: 11. Obecnych radnych: 36. Obecnych członków Magistratu: 10.

Posiedzenie otworzył o godzinie 8 min. 30 wieczór zastępca przewodniczącego r. Miejskiej L. M. Kern, w obecności quorum Rady (46 członków), zaprosiwszy do stołu prezydialnego rr sekretarzy: W. Adamskiego i A. Kozłowskię oraz sekretarza Prezydium, p. P. Rundo, do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

I. Zawiadomienia radnych: Adamskiego, Baumgartena, Bermiana, Dr. Braudego, Fichny, Geperta, Gerhartha, Grossa, Helmana, Jarbluma, Janeckiego, Kapłana, Kenigsberga, Kotkowskiego, Langlebena, Marciniaka, Minzberga, Nowosielskiego, Praszkięra, Przybylskiego, Podlarczy, Remiszewskiego, Rozenblatta, Rytterbandowej, Sadoczyńskiego. Unieszowskię, Waszkiewiczę, Włodarskiego, Wójciaka i Zyngerowej, usprawiedliwiających swą nieobecność na posiedzeniu dzisiejszem.

Uchwalono:

Poza porządkiem dziennym, za uznaniem nagłośc:

I. W sprawie podwyższenia taryfy za ubój bydła, używalność szop i targowiska oraz za nadzór mięsny w Rzeźni Miejskiej:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 247 z dnia 22. lutego 1921 r., postanawia:

1) zatwierdzić nową taryfę Łódzkiej Rzeźni Miejskiej za ubój bydła, używalność szop i targowiska oraz za nadzór mięsny na czas od dnia 26. lutego 1921 r. aż do odwołania, a m.:

za ubój	bydła	wagi do	350 f.	do mk.	100.—
	"	"	600	"	110.—
	"	"	800	"	130.—
	"	wyż.	800	"	180.—
	cieląt	do	40	"	70.—
	"	wyż.	40	"	80.—
	baranów	do	30	"	50.—
	"	wyż.	30	"	60.—

kóz	wagi do 40 f. do mk.	50.—
"	wyż. 40 " " "	60.—
koni	do 600 " " "	130.—
"	wyż. 600 " " "	150.—
świń	do 200 " " "	140.—
"	wyż. 200 " " "	150.—

za targowisko

od koni	mk.	40.—
" bydła rogatego	"	30.—
" cieląt, baranów i kóz	"	15.—
" świń	"	25.—

za używalność szop, obór i chlewów

od bydła rogatego i koni	mk.	15.—
" cieląt, baranów i kóz	"	8.—
" świń	"	15.—
za obejrzenie mięsa przywozowego od puda	"	20.—
za przechowanie mięsa od puda	"	6.—
za ważenie mięsa od puda	"	2.—
za badanie mięsa wieprzowego pod mikroskopem i na fundusz ubezpieczeniowy od sztuki	"	15.—

2) odliczać 10 proc. z dochodu brutto Łódzkiej Rzeźni Miejskiej na częściowe pokrycie wydatków, związanych z utrzymaniem personelu weterynaryjnego.

3) zobowiązać, w związku z podwyższeniem taryfy, Dyрекcję Rzeźni Miejskiej do pozostawienia dotychczasowych stawek za przechowywanie w chłodni produktów Wydziału Zaprowiantowania Miasta,

4) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

II. W sprawie podwyższenia opłat za wycieranie kominów:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 234 z dnia 22. lutego 1921 r., postanawia:

1) podwyższyć z dniem 1. stycznia 1921 r. opłaty za wycieranie:

	z mk.	do mk.
1) kominów piekarskich z 1 piecem piekarskim za komin	190.—	440.—
2) kominów piekarskich z większą ilością pieców piek. za komin	155.—	360.—

3) ognisk w dwu — lub więcej piętrowych budynkach za ognisko	z mk.	do mk.
12.—	28.—	
4) ognisk w jedno-piętrowych budynkach za ognisko	14.—	32.—
5) kominów w domach, ogrzewanych ogrzewaniem centralnym za pokój, o powierzchni mniejszej, niż 10 metrów,	8.—	20.—
6) kominów w domach, ogrzewanych ogrzewaniem centralnym, za pokój, o powierzchni większej, niż 10 mtr. kw.,	12.—	22.—
7) kuchni w hotelach, jadalniach, pralniach i kuźniach za palenisko	60.—	140.—
8) kominów fabrycznych, browarowych lub łaźniennych	270.—	620.—
9) dodatkowe kominów na specjalne żądanie za komin	50.—	120.—

2) podnieść w związku z tem w Zamierzeniach Skarbowych Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1920/21 poz. 1, tyt. III, dz. VIII wpływów „Opłaty za oczyszczenie kominów“ z mk. 1.882.925.— do mk. 3.015.405.—

3) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

III. W sprawie dodatkowego subsydjum dla Dyrekcji Teatru Polskiego w Łodzi.

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 241 z dnia 22. lutego 1921 r., postanawia:

1) przyznać Dyrekcji Teatru Polskiego w Łodzi dodatkowe subsydjum z funduszków miejskich w kwocie mk. 250.000.—

2) podwyższyć, w związku z tem oraz w związku z uchwałą Magistratu № 1557 z dnia 19. października 1920 r., — 1828 z dnia 14. grudnia 1920 r. i № 207 z dn. 15. lutego 1921 r. w dziale Vb Zamie-

rzeń Skarbowych Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1920/21 poz. 1, tyt. III wydatków z mk. 600.000.— do mk. 1.166.010.—,

3) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

IV. W sprawie podwyższenia wynagrodzenia: a) nauczycielstwa nieetatowego miejskich szkół powszechnych, b) kierowników miejskich szkół powszechnych za kierownictwo:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 248 z dnia 22. lutego 1921 r., postanawia:

1) podwyższyć z dniem 15. stycznia 1921 roku:

a) wynagrodzenie nauczycielstwa nieetatowego miejskich szkół powszechnych z mk. 2.165.— do mk. 3.247,50.— rocznie za godzinę tygodniowo, i

b) wynagrodzenie za kierownictwo, pobierane z funduszków miejskich przez kierowników miejskich szkół powszechnych oraz ich zastępców, z mk. 1.105.— do mk. 1.655.— miesięcznie,

2) podnieść w związku z tem w wydatkach działu V Zamierzeń Skarbowych Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1920/21:

poz. 2 tyt. II o mk 257.125.—

„ 7 „ II „ „ 94.750.—

„ 8a „ II „ „ 496.150.—

3) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

V. W sprawie ustalania wysokości poszczególnych opłat postępowania w Urzędzie Rozjemczym:

Uchwał żadnych nie powzięto.

Z powodu zdekompilowania sali przewodniczącego o godz. 9 min 45. zamyka posiedzenia.

Przewodniczący: (—) L. M. Kern.
Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Zamierzenia Skarbowe Wydziału Zdrowotności Publicznej za rok administracyjny 1920/21.

Rok 1920 kalendarzowy, a administracyjny 1920/21 zamknęliśmy cy-

frą mk. 11.000.000.— Rok budżetowy 1920/21 zamykamy cyfrą marek 55.000.000.—

Budżet Wydziału Zdrowotności Publicznej przeżywał cztery fazy. A więc w kwietniu 1920 r. zamykał on się sumą mk. 23.347.165.—

w sierpniu 1920 r. zamykał on się sumą mk. 34.850.806.—

w październiku 1920 r. zamykał on się sumą mk. 46.393.943.—

w lutym 1921 r. zamykał on się sumą mk. 55.000.000.—

A zatem widzimy, że pięciokrotne podwyższenie nie następowało systematycznie, w miarę wzrostu cen na artykuły spożywcze, artykuły opałowe, wzrostu poborów pracowników Zarządu Miejskiego, medykamentów i środków opatrunkowych oraz równoległe podwyższaniu cen na robociznę, której w instytucjach W. Z. P., przeważnie mieszczących się w budynkach wynajętych i pozostających w stanie dezolacyjnym jest wiele.

Dla zilustrowania owego podwyższenia zamierzeń skarbowych na rok 1920/21 przytoczę następujące najbardziej charakterystyczne cyfry, które wyjaśnia pp. radnym, że wzrastanie budżetu W. Z. P. było ewolucyjne i związane z koniecznościami chwili jaką przeżywamy.

Budżet w kwietniu 1920 r., jak wyżej wspomniano, zamykał się sumą mk. 23.000.000.— W chwili obecnej samie tylko pobory wszystkich pracowników, zatrudnionych w instytucjach W. Z. P. wynoszą marek 17.522.065.— W całokształcie zamierzeń na rok 1920/21 wynoszący mk. 55.000.000.— stanowią one 1/3 część, inne wydatki Wydziału rozpadają się na dwie zasadnicze części.

Wydatki: 1. odnoszące się do bezpośredniego leczenia chorych,
2. odnoszące się do pośredniego leczenia chorych.

Do pierwszej kategorii należą:

1. leczenie chorych w szpitalach miejskich,

2. leczenie chorych w szpitalach prywatnych, gdzie miasto posiada

od 80 do 90°/_o chorych, leczących się na rachunek Magistratu,

3. leczenie chorych w ambulatorjach miejskich i prywatnych, (S. W. G),

4. pomoc chorym, znalezionym na ulicy w stanie omdlenia lub bezdomnym, (Zbiornia Miejska i Pogotowie Ratunkowe).

Do kategorii drugiej, do t. z. pośredniego leczenia chorych należą: wydatki związane,

1. z utrzymaniem instytucji lekarzy dzielnicowych,

2. Miejskiej Izby Odkazającej,

3. Domu Izolacyjnego,

4. z dozorem nad otoczeniem chorych zakaźnych,

5. Z prowadzeniem ludowych kąpiel,

6. z prowadzeniem ambulatoryjnego leczenia świerzbu,

7. z prowadzeniem Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej,

8. z prowadzeniem Miejskiego Prosektorjum,

9. z prowadzeniem Miejskiego Oddziału Przewozu Chorych,

10. z udzielaniem subsydjów instytucjom o charakterze leczniczym,

szczeniu kursów dokształcających dla pielęgniarek i odkażaczy, zakładaniem letnich uzdrowisk prowadzeniem apteki miejskiej, wspomaganie Urzędu Sanitarno-Obyczajowego, leczeniem chorych na mięście z gruźlicą kostną, oraz z wywózką nieczystości z gmachów miejskich, lub zajętych przez instytucje miejskie.

Wydatki bezpośrednie stanowią główną część naszego budżetu.

W chwili, kiedy były drukowane zamierzenia skarbowe Zarz. m. Łodzi na rok 1920/21 wynosiły one na szpitalnictwo miejskie: mk. 22.246.158.—

na szpitalnictwo prywatne	mk. 11.396.100.—
leczenie chorych w ambulat. miejskich	321.900.—
leczenie chorych w ambulat. prywatnych	314.790.—
utrzymanie lekarzy dzielnicowych	158.800.—

utrzymanie stacji Pogotowia Ratunkowego	mk. 575.790.—
utrzymanie Zbiorni Miejskiej	591.450.—
utrzymanie Sekcji do Walki z Gruźlicą	590.300.—
utrzymanie Uzdrowska w Chojnach	532.900.—
	<u>36.727.988.—</u>

Wydatki pośrednie wyrażają się w następujących pozycjach:

na utrzymanie Miejskiej Izby Odkazającej	mk. 2.048.850.—
dozór nad otoczeniem chorych i	
Dom Izolacyjny	851.000.—
zakłady kąpielowe	2.827.654.—
zakład leczenia świerzbu	355.400.—
laboratorium	241.530.—
prosektorjum	203.320.—
apteka	1.006.090.—
wydatki nie przewidziane leczenie chorych na mięście z gruźl. kostną	105.000.—
różne wydatki (kursy dokształcające, odszkodowanie dla rodzin pracowników, zmarłych na różne choroby zakaźne, szczepienia ochronne)	100.000.—
	<u>mk. 8.098.844.—</u>

A więc bezpośrednie wydatki wynoszą mk. 37.000.000.—

pośrednie wydatki wynoszą mk. 8.098.844.—

co stanowi 25°/_o ogólnego budżetu, wówczas kiedy 75°/_o idzie na lecznictwo i wydatki z nim związane.

W roku budżetowym 1920/21

w szpitalu	liczyło się	chorych
św. Aleksandra	"	80
przy ul. Drewnowskiej	"	146
na Radogoszczu	"	200
przy ul. Zakątnej № 44	"	108
„Marji-Magdaleny	"	120
na Chojnach	"	62
zapasowym ul. Karola 28	"	4
„Kochanówka“	"	280
małż. Poznańskich	"	90
Ewangelickim	"	50
Anny-Marji	"	110
przytułk. położnicz.	"	50
razem przeciętnie liczyło się		<u>1300 chor.</u>

ładź w miejskich, bądź też w prywatnych szpitalach na rachunek Magistratu, czyli że chorzy ci spędzili dni szpitalnych w ciągu roku kalendarzowego od 1-go stycznia do 31-go grudnia 1920 r. 474.500.

Jeżeli wziąć pod uwagę leczenie chorych w ambulatorjach z lekkim przebiegiem chorób, zakwalifikowanych tam przez Magistrat, ilość dni szpitalnych wyrazi się sumą 500.000.

Wobec tego, że na szpitalnictwo zamierzaliśmy mk. 37.000.000 prze-

ciężny koszt chorego dziennie uczyniłby w przecięciu rocznym 74 mk. Oczywiście, że na rok 1921/22 owa przeciętna będzie potrójna, jeżeli nie poczwórna.

Zakwalifikowano w ciągu roku 1920/21 do szpitali ogółem 10.480 chorych. Śmiertelność była mniejsza w porównaniu z rokiem ubiegłym (aneks 1). Pod koniec roku kalendarzowego epidemia tyfusu znacznie osłabła, ograniczając się li-tylko do wypadków sporadycznych (aneks 2).

ZIEMIA DLA ŻOŁNIERZY.

W związku z ustawą z dnia 17/XII. 20 r. „o przyjęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej“ Rozkazem Ekspozytury M. S. Wojsk. dla spraw demob. № 2 z dnia 17/I. 21 r. utworzono Sekcję Osad Żołnierskich (S. O. Z.); zadaniem której jest:

Współdziałanie z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Głównym Urzędem Ziemijskim w sprawie wykonywania powyższej Ustawy i Ustawy z dnia 17.XII. 20. r. „O nadaniu ziemi żołnierzom W. P.“

Równocześnie powołane zostają dla uregulowania spraw osadnictwa żołnierskiego na terenie każdej dywizji (D. O. Genu) Komisje Kwalifikacyjne (K. K.) przy D-twach Dywizji (D. O. Genu).

I. Zakres działania.

Komisja Kwalifikacyjna przy D. O. Gen. rozpatruje uprawnienia tych żołnierzy którzy:

katęgorja a) służą w oddziałach bezpośrednio podległych danemu D. O. Genowi, a nie wchodzących w skład poszczególnych Dywizji (a więc w formacjach zapasowych, pomocniczych i t. p.).

katęgorja b) są zdemobilizowani, bezterminowo urlopowani, zwolnieni jako inwalidzi i zamieszkują na terenie danego D. O. Genu.

Organem wykonawczym K. K. jest Referat Osad Żołnierskich (R. O. Z.) przy D-wie Dywizji (D. O. Gen.), którzy również informuje żołnierzy katęgorji „a“ i „b“ o wszelkich sprawach dotyczących osadnictwa żołnierskiego.

R. O. Z. przy D. O. Gen. Łódź przyjmuje zgłoszenia i informuje ustnie codziennie od godziny 10—12. z wyjątkiem niedziel i świąt przy ul. Al. Kościuszki 4, Oficyny. I piętro.

II. Rejestracja.

Zgłaszających się do otrzymania ziemi na podstawie Ustawy z dnia 17.XII. 20 r. „o nadaniu ziemi żołnierzom W. P.“ rejestrują:

- 1) katęgorji „a“ D-wa poszczególnych oddziałów,
- 2) katęgorji „b“ R. O. Z. przy D. O. Gen., na podstawie osobistych lub pisemnych zgłoszeń kandydatów, zasięgaając opinii,
 - a) w poszczególnych P. K. U. i władz komunalnych, odnośnie do kwalifikacji rolniczych kandydata,
 - b) Dowództwa oddziałów frontowych odnośnie do jego zasług bojowych,

Rejestracji nie podlegają:

- a) karani za zbrodnie przeciwko sile zbrojnej Państwa polskiego,
- b) karani za zbrodnie dezercji
- c) pociągnięci do odpowiedzialności karnej za roztrwonienie dobra państwowego, do czasu uprawomocnienia wyroku uniewinniającego,
- d) którzy przekroczyli przepisy do demobilizacji,
- e) którzy w pogwałceniu prawa brali samowolnie cudzą ziemię w posiadanie.

III. Kwalifikowanie.

Określenia uprawnień zostają przeprowadzone przez K. K. na podstawie kart rejestracyjnych i na zasadach określonych w art. 2 i 3 Ustawy z dnia 17.XII. 20 r. „o nadaniu ziemi żołnierzom W. P.“

W związku z tem wyjaśnia się:

- 1) Za żołnierzy odznaczonych należy uważać:
 - a) dekorowanych orderem „Virtuti Militari” lub „Krzyżem Walecznych”,
 - b) przedstawionych do dekoracji „według „a”),
 - c) wymienionych w rozkazach pułkowych za dokonane wybitne czyny.
- 2) Za żołnierzy, którzy odbyli służbę frontową należy uważać tych:
 - a) którzy niemniej jak 6 miesięcy służyli w linjowych oddziałach frontowych (niepomocniczych),
 - b) lub w roku 1920 na podstawie odezwy Rady Obrony Państwa wstąpił jako ochotnicy i odbyli służbę frontową.

IV. Wydawanie świadectw Kwalifik.

R. O. Z. przy D. O. Genie sporządza odpisy świadectw orzeczeń K. K. i przesyła:

- 1) dla żołnierzy kategorii „a” do odnośnych Dowództw, celem wydania ich na ręce poszczególnym kandydatom za pokwitowaniem. W razie gdyby w międzyczasie kandydat został przeniesiony lub zdemobilizowany. D-wo Oddziału przesyła jego świadectwo do miejsca nowego przydziału — względnie odnośnej P. K. U.
- 2) dla żołnierzy kategorii „b” wydaje R. O. Z. przy D. O. Genie na miejscu za pokwitowaniem.

Świadectwa kwalifikacyjne wydaje się celem udzielenia kandydatom zakwalifikowanym, a nie mogącym być natychmiast obdzielonym dokumentu stwierdzającego ich uprawnienia do otrzymania ziemi i legitymacji dla zgłoszenia się we właściwym Powiatowym Komitecie Nadawczym (P. K. U.) oraz ułatwienia kolejnego realizowania tych zgłoszeń.

V: Wskazania ogólne.

1) Powodzenie całej sekcji osadniczej w znacznej mierze zależeć będzie od kwalifikacji i dzielności rolniczej pierwszych osadników, a że pomoc państwa ze względu na realne możliwości i na wysokość ustalonego kredytu z konieczności będzie udzielana tylko w ograniczonym zakresie, przeto przede wszystkim od samopomocy osadników, ich energii i dobrej woli uzależnione będzie powodzenie całej akcji.

2) Osadnicy muszą wiedzieć, że w razie niespełnienia przez nich warunków przyjętych, a przede wszystkim w razie marnowania pomocy pieniężnej, czy też udzielonej w formie inwentarza żywego lub martwego, będą z całą surowością karani i pozbawieni praw nadziału.

Trudności finansowe m. Łodzi.

Memoriał wysłany w imieniu Magistratu m. Łodzi do posłów łódzkich na Sejm Ustawodawczy, klubów poselskich Prezydenta Ministrów i Związku Miast polskich celem współdziałania.

Ustawa z dnia 6 lipca 1920 roku w przedmiocie ujednostajnienia na obszarze b. zaboru rosyjskiego ustaw i rozporządzeń o podatku przemysłowym (Dz. Ust. Rz. P. № 66 z dnia 2 sierpnia 1920 poz. 437) głosi w art. 39:

Opodatkowanie przemysłu i handlu oraz osobistych zajęć przemysłowych na rzecz związków komunalnych — do czasu wydania jednolitej dla całego obszaru Państwa ustawy o skarbowości związków komunalnych — może odbywać się **tylko** w postaci dodatków do państwowego **zasadniczego podatku** przemysłowego (art. 5 i 6 niniejszej ustawy. Ogólna wysokość tych dodatków na rzecz związków komunalnych (gmin miejskich i wiejskich i powiatowych związków komunalnych) nie może **przekraczać**:

a) dla przedsiębiorstw handlowych I kategorii — 100 proc., **zasadniczego podatku** przemysłowego.

b) dla przedsiębiorstw handlowych II kategorii — 75 proc., **zasadniczego podatku** przemysłowego.

c) dla przedsiębiorstw handlowych III — V kategorii, dla wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych, handlu jarmarcznego, przedsiębiorstw żeglugi i osobistych zajęć przemysłowych — 50 proc., **zasadniczego podatku** przemysłowego.

d) dla przedsiębiorstw, zajmujących się wyszynkiem alkoholu, bez względu na kategorię, do której należą — 200 proc., **zasadniczego podatku** przemysłowego.

Wszelkie przepisy, sprzeczne z postanowieniem niniejszego artykułu, tracą moc obowiązującą.

Tymczasem, jak się okazuje ze statystyki za rok 1920, wpływ państwowego **zasadniczego podatku** przemysłowego, w tak wybitnie przemysłowym mieście jak Łódź, rozkładają się pomiędzy handel i przemysł w ten sposób, że od przemysłu wpływa tylko nieco więcej niż 5% ogólnej sumy podatku, gdy olbrzymia reszta przypada na przedsiębiorstwa handlowe. W tych warunkach miasto, którego całe życie gospodarcze zależy od funkcjonowania przemysłu i które zdawałoby się z natury rzeczy powinnyby dostosować swój ustrój podatkowy do charakteru przemysłowego, uczynić tego nie może, bo krępuje go wspomniana wyżej ustawa, która wyraźnie określa, że pobierane być mogą na rzecz miasta tylko ograniczone dodatki do **zasadniczego podatku** przemysłowego i to od przemysłu **tylko do wysokości 50%**.

Magistrat m. Łodzi chciał już dawniej przed wydaniem ustawy z dnia 6-go lipca 1920 uzyskać prawo do pobierania dodatków również do państwowego przemysłowego podatku **uzupełniającego** (podatek od kapitału przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków — w Łodzi przeważnie przemysłowych — i od zysków), ale spotkał się z odpowiedzią odmowną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, motywowaną tem, że dekret w przedmiocie skarbowości powiatowych związków komunalnych nie przewiduje takich dodatków. Nie mogąc zgodzić się z takim załatwieniem sprawy, Magistrat w dniu 16 kwietnia 1920 ponownie wystąpił za pośrednictwem Województwa Łódzkiego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wykazując, że jednoczesny z tamtym dekret o skarbowości gmin miejskich nie zawiera tak daleko idących ograniczeń. Mimo to Ministerstwo Skarbu kategorycznie sprzeciwiło się przyznaniu miastu tych dodatków co obecnie, po wyjściu ustawy z dnia 6 lipca, odpowiada przepisom prawa. Ponieważ jednak rzeczywistość wykazuje, że przewidziane w ustawie ogra-

niczenia podatkowe są zbyt krępujące dla interesów miast i wychodzą na korzyść nie tyle skarbu, ile przemysłowców, należałoby te przepisy (art. 39) zmienić, dając gminom możliwość obciążenia przemysłu podatkiem nietylko w formie dodatku do niewspółmiernie nisko unormowanego podatku zasadniczego państwowego.

Ustrój podatkowy miast nie może być kształtowany w całym Państwie według jednego szablonu, a powinien być ściśle dostosowany do charakteru miasta. Łódź, żyje z przemysłu i z przemysłu tego powinna całkowicie pokryć wydatki na swoją administrację, pomimo, iż miasto wskutek zaniedbania na poważne potrzeby. Obciążenie przemysłu na rzecz kasy miejskiej usprawiedliwione jest i specjalnemi względami: 1) miasto fabryczne posiada stosunkowo dużo ludności mało zamożnej, dla której takie wydatki, jak na szkolnictwo powszechne i inne potrzeby oświatowe oraz na opiekę społeczną, obciążają kasę miejską więcej, niż gdzieindziej, 2) Łódź, wskutek swojego charakteru przemysłowego jest jednym z miast, które najbardziej sprzyja rozwojowi gruźlicy i dlatego musi ponosić znaczne wydatki na cele zdrowotności publicznej, np. na rozbudowę szpitalnictwa, na rozszerzenie plantacji miejskich i t. p.

Zarówno względy ogólne, jak i specjalne skłaniają Magistrat m. Łodzi do zwrócenia się do Pp. Posłów na Sejm Ustawodawczy o wniesienie do Sejmu odpowiedniego wniosku celem uzyskania takiej zmiany ustawy z dnia 6 lipca 1920, któraby w tej lub innej formie umożliwiła miastu należyte opodatkowanie przemysłu na rzecz miasta.

Prezydent A. Rzewski.

Rozporządzenia i okólniki.

Statut o opłatach od ładunków kolejowych na rzecz m. Łodzi.

Art. 1.

Na rzecz m. Łodzi pobiera się opłaty od ładunków kolejowych, przywożonych do Łodzi i z Łodzi wywożonych przez stację Łódź—Fabryczną, Łódź—Kaliską, Karolew, Chojny, Widzew, oraz przez wszelkie inne stacje w przyszłości powstać mogące, bądź położone w obrębie granic miasta, bądź też w odległości nie większej, niż 3 kilometry od granic miasta: Opłaty miejskie od ładunków kolejowych powinny być użyte w pierwszym rzędzie na budowę i konserwację ulic i dróg, prowadzących do stacji kolejowych.

Art. 2.

Opłatę miejską pobierają kasy kolejowe wyżej wymienionych stacji przy przyjmowaniu względnie przy wydawaniu ładunków odbiorcom. Uiszczający opłatę miejską otrzymuje

od kasy kolejowej dowód opłacenia należności. Wpływy z powyższych opłat za każdy miesiąc ubiegły winna odnośna Dyrekcja Kolei Żelaznych przekazywać Kasie Miejskiej w terminach, ustalonych w drodze specjalnego porozumienia między Magistratem i Dyrekcją, z załączeniem specyfikacji wpływów. Magistratowi m. Łodzi przysługuje prawo sprawdzania wykazów, sporządzanych przez organy kolejowe, które mają obowiązek udzielania wszelkich informacji, dowodów i ksiąg, dotyczących opłat miejskich. Kontrola może być dokonywana nie częściej niż raz na miesiąc, przyczem nie może rozciągać się na okres dłuższy, niż ostatni ubiegły kwartał.

Art. 3.

Wysokość opłat miejskich od ładunków kolejowych nie powinna przekraczać dziesięciokrotnej właściwej początkowej stawki taryfowej za jeden kilometr.

Opłata od ładunków kolejowych na rzecz miasta Łodzi wynosi:

a) od przesyłek pospiesznych — mk. 10.— za 100 kg. wagi

b) od przesyłek zwyczajnych — mk. 5.— za 100 kg. wagi.

Opłatę oblicza się przy drobnych przesyłkach od każdych 10 kg., przy czem niepełne dziesiątki kilogramów liczy się za pełne; przy ładunkach pół — i całowagonowych zaczęte 100 kg. liczy się za 100 kg.

od przesyłek jednostkowych, zwyczajnych i pospiesznych, za które opłata przewozowa oblicza się nie w/g wagi

1. za konie i bydło rosłe — 40 mk. od sztuki,

2. za wszelkie inne zwierzęta — 10 mk. od sztuki.

Najniższą kwotę opłaty miejskiej wynosi 1 mk.

Art. 4.

Wolne od opłat miejskich są ładunki przewożone przez stacje kolejowe „transito“, ładunki, należące do władz państwowych, ładunki, stanowiące własność kolei, wszelkie przesyłki bagażowe, oraz te ładunki miejskie i ładunki instytucyj dobroczynnych, które uzyskają specjalne zwolnienie od Magistratu m. Łodzi.

Art. 5.

Magistrat m. Łodzi obowiązany jest do zwrotu Zarządom Dróg Żelaznych kosztów, związanych z poborem miejskich opłat od ładunków.

Art. 6.

Przepisy wykonawcze o poborze opłat od ładunków kolejowych wyda Magistrat po porozumieniu się z odnośną Dyrekcją Kolei Żelaznych. W przepisach będą ustalone terminy uiszczania opłat do Kasy Miejskiej wzory pokwitowań i wogóle wszelkie kwestje, związane z poborem opłat.

Art. 7.

Statut niniejszy wchodzi w życie po zatwierdzeniu go przez władzę nadzorczą i po urzędowym ogłoszeniu, a obowiązywać będzie do czasu uregulowania sprawy poboru po-

datku od ładunków kolejowych w drodze ustawowej, — w każdym razie nie dłużej niż przez trzy lata.

Okólnik № 13.

W myśl uchwały Zjazdu Pracowników Komunalnych Rzeczypospolitej Polskiej, jaki się odbył w końcu m. stycznia 1921 r. w Warszawie, i stosownie do porozumienia się z Zarządem Związku Zawodowego Urzędników Miejskich m. Łodzi, niniejszym podaje się do wiadomości, iż Biuro Centralne Zarządu Głównego przy asygnowaniu pensji za m. luty 1921 r. potrąci wszystkim urzędnikom etatowym jednodniowy zarobek na rzecz Plebiscytu na Górnym Śląsku.

O zbieraniu składek na ten cel od urzędników nieetatowych, dietarjuszy, robotników, woźnych, gońców, sprzętaczek i t. p. nastąpi niebawem oddzielne zawiadomienie.

Łódź, dnia 14 lutego 1921 r.

Prezydent (—) **A. Rzewski**
Naczelnik Kancelarji
Zarządu Miejskiego
(—) **J. Działarski**

Okólnik № 19.

Powołując się na okólnik № 18-815/21-I — z dnia 14. lutego 1921 r., niniejszym poleca się, w myśl uchwał Polskiego Związku Zawodowego Robotników Miejskich, Związku Zawodowego Urzędników Miejskich, Związku Robotników Niefachowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz Związku Zawodowego Szpitalników, Odkażaczy i pokrewnych zawodów, potrącić przy asygnowaniu pensji wszystkim urzędnikom nieetatowym, dietarjuszom, robotnikom, woźnym, gońcom, sprzętaczkom i innym niższym funkcjonarjuszom miejskim jednodniowy zarobek na rzecz Plebiscytu na Górnym Śląsku w 2-ch ratach tygodniowych (pierwsza — w dniu 5. marca, druga — w dniu 17. marca 1921 roku). W tym celu do odnośnych list płacy należy dołączać zarządzenie przyjęcia wpłaty na rachun-

nek „Aserwat“. Bliższych wyjaśnień udzieli na rządanie Biuro Centralne Zarządu Głównego.

Łódź, dnia 28. lutego 1921 r.
Prezydent (—) **A. Rzewski**.
Naczelnik Kancelarii
Zarządu Miejskiego
(—) **J. Dziamarski**.

Okólnik Nr 20.

Niniejszym podaje się do wiadomości, iż wszelkie zaliczki, wydane w roku budżetowym 1920/21 przez Zarząd Główny poszczególnym wydziałom i różnym osobom, winny być do dnia 31. marca b. r. bezwzględnie uregulowane.

Celem zaś umożliwienia Magistratowi powzięcia uchwał w sprawie zaliczek na rok następny jeszcze przed zbliżającymi się świętami — zechcą wydziały **najpóźniej do dnia 20. marca b. r.** podać wysokość żądanych kwot, wyszczególniając razem wszystkie instytucje i osoby, którym zaliczki w dniu 1. kwietnia r. b. mają być wydane.

Łódź, dnia 3. marca 1921 r.
Prezydent (—) **A. Rzewski**.
Naczelnik Kancelarii
Zarządu Miejskiego
(—) **J. Dziamarski**.

Kronika miejska.

Kłęska chlebowa.

Na skutek katastrofalnej sytuacji aprowizacyjnej miasta Magistrat wysłał w dniu 4 b. m. następujące depe-sze:

Do Ministra Spraw Wewnętrznych, p. Skulskiego. „Łódź od lutego nie otrzymuje chleba. Szpitale bez żywności. Prosimy o interwencję.“

Do Prezydenta Ministrów p. Witosza.

„W lutym nie otrzymaliśmy ani funta chleba kontyngentowego dla ludności. Szpitale i przytulki bez chleba. Magazyny puste. Prosimy o natychmiastową pomoc żywnościową.“

Do Ministra Aprowizacji p. Grodzkiego.

„Szpitale i przytulki bez chleba. Nie otrzymaliśmy zupełnie przydziału kontyngentowego dla ludności na miesiąc luty. Magazyny puste. W razie nieudzielenia natychmiastowej pomocy zagraża miastu katastrofa głodowa. Przyrzeczonych przez pana ministra 50 wagonów nie otrzymaliśmy.“

Magistrat
(—) **A. Rzewski**.

Biblioteka ruchoma powiatowa.

(k) Wydział powiatowy sejmiku łódzkiego postanowił założyć w Łodzi bibliotekę ruchomą, z której korzystać będą wszystkie gminy. Projekt ten zrealizowany ma być wkrótce i na ten cel przewidziana została odpowiednia suma w budżecie na rok 1921. Wobec wzmiankowanych zamierzeń wydział powiatowy postanowił nie uwzględniać podań poszczególnych gmin o subsydja na lokalne biblioteki gminne.

— **Szkoła gospodarstwa domowego** Wydział Szkolnictwa przy Magistracie łódzkim organizuje już i wkrótce otwiera w mieście naszym szkołę gospodarstwa domowego, której celem będzie kształcenie młodych słuchaczek na rządne gospodynie i dobre matki rodzin.

Od kandydatek na słuchaczki wymagany będzie cenzus czteroklasowy.

Program wykładów obejmuje: gotowanie, pranie, prasowanie, szycie, i cerowanie, krój, rachunkowość domową, higienę dziecka, fizykę i chemję w zakresie domowych, pogadanki z dziedziny gospodarstwa domowego i t. p. przedmioty; kurs będzie jednoroczny.

— **Z gazowni miejskiej.** Dyrekcja gazowni miejskiej wystąpiła do Rady Nadzorczej z następującym wnioskiem w sprawie urządzeń inwestycyjnych, mających na celu zwiększenie produkcji i dochodowości gazowni miejskiej;

a) zaprowadzenie centralnych generatorów z automatycznymi ruchomymi rusztami z jednoczesnym skasowaniem generatorów i palenisk rusztowych w poszczególnych piecach i zamianą rekuperacji na regenerację w celu zwiększenia wydajności gazowni węglowej.

b) ustawienie nowej baterji lub też generatora w celu zabezpieczenia ciągłości pracy wolnej gazowni.

c) wznowienie przeróbki surowej wody amonjalkalnej. Wobec tego, że przy dotychczasowym przestarzałym systemie amonjalkalni możliwa jest przeróbka na jeden tylko produkt (stężony roztwór amonjaku), koniecznym jest wystawienie amonjalkalni nowego systemu, uniemożliwiającego przeróbkę surowej wody na siarczan amonu i stężony roztwór amonjaku. Budynek nowej amonjalkalni mieściłby się na placu przy ul. Wodnej,

d) budowa obok budynku amonjalkalni nowej dystylarni smoły, w którym prócz częściowej lub całkowitej przeróbki smoły, będą również wyrabiane lekkie olejki otrzymywane z wyplukiwania gazu węglowego. Amonjalkalnia i dystylarnia zaopatrywane będą w parę z wspólnej kotłowni.

Rada Nadzorcza G. M. na posiedzenia w dniu 18 lutego zaakceptowała w zasadzie wniosek powyższy, polecając dyrekcji opracowanie kosztorysu projektowanych Urządzeń inwestycyjnych.

— Za przewinienia. Magistrat wydalil w ubiegłym miesiącu za przewinienia służbowe 5 pracowników miejskich.

Bezwyznaniowcy

Sąd Okręgowy w Łodzi, Wydział cywilny, Sekcja I., postanowil: „podanie o nakazanie prezydentowi m. Łodzi, jako urzędnikowi st. cyw. założenie rejestru dla osób bezwyznaniowych i o sporządzenie w tym rejestrze aktu urodzenia i syna urodzonego z małżeństwa, zaw. przed gminą po-

lityczną pozostawić bez uwzględnienia”.

Motywy:

„z uwagi, że akta st. cyw. na terenie t. zw. Kongresówki mogą i winny być sprowadzane na podstawie norm prawa, zawartych w kodeksie cywilnym Kr. Pol. i obowiązujących przepisów prawodawczych że prawo obowiązujące nie zna pojęcia bezwyznaniowości, a skutkiem tego nie ma przepisów, regulujących specjalne sporządzenie aktów st. cyw. i prowadzenie ksiąg st. cyw. bezwyznaniowców, że utrata wiary nie zwalnia automatycznie danego osobnika od przynależności danego osobnika do tego lub innego wyznania, że zgodnie z art. 5 K. C. N. nie jest wolno sądowni wyrokować sposobem ogólnych i urządzających postanowień, po wysłuchaniu wniosku przedstawiciela urzędu prokuratorskiego na zasadzie art. 5, 71, 92 K. Cyw.— postanowi skargę uchylić.

Różne.

Płock.

Płocka rada miejska upoważniła magistrat do przyjęcia od Państwowego Urzędu Zakupu Artykułów Pierwszej Potrzeby jednorazowego kredytu towarowego w sumie 500,000 mk. Pierwotna uchwała w tej sprawie została uchylona przez wojewodę warszawskiego, ponieważ zapadła w obecności mniej niż 2/3 członków rady.

Zgodnie z propozycją magistratu rada uchwaliła godziny otwierania i zamykania sklepów, dodając między innymi poprawkę, że „gdy uroczyste święta żydowskie przypadają w poniedziałek i wtorek, jatki i sklepy spożywcze żydowskie mogą być otwarte w poprzedzające niedziele od godz. 7 do 10 rano”.

Na skandalizowanie i przerobienie ustępów publicznych na Nowym Rynku w Płocku przyznało ministerstwo robót publicznych 100,000 mk.

OGŁOSZENIE.

W szpitalu miejskim dla chorych chirurgicznych przy ulicy Drewnowskiej № 75. wakują posady:

1. Lekarza ordynatora ginekologa oraz
2. Lekarza miejscowego.

Bliższych informacji o warunkach płacy i pracy zasięgnąć można u p. inspektora szpitali miejskich, Wydział Zdrowotności Publicznej, Plac Wolności № 1.

Reflektancki winni składać oferty najpóźniej do dnia 10 marca r. b.

Magistrat

OGŁOSZENIE.

Podaje się do wiadomości właścicieli domów, iż wszystkie kanały kominowe w celu umożliwienia łatwiejszego wypierania sadzy w terminie 2 miesięcznym winny być zaopatrzone na samym dole w żelazne szczelnie zamykane drzwiczki kominowe.

Magistrat

OGŁOSZENIE.

Przedsiębiorcy, którzy pragną zawrzeć umowę z Magistratem m. Łodzi na czas od dnia 1 kwietnia 1921 r. do dnia 1 kwietnia 1922 r. na wywózkę odchodów z poszczególnych gmachów miejskich i prywatnych, zajętych przez instytucje miejskie, winni złożyć najdalej do dnia 20 marca 1921 r., godzina 12 w południe, w Dziale Sanitarnym Wydziału Zdrowotności Publicznej, Plac Wolności № 1, pokój № 15, podania w zamkniętych kopertach z podaniem wynagrodzenia rocznego w ogólnej sumie za każdy gmach poszczególnie.

Bliższych informacji udziela Dział Sanitarny codziennie w godzinach od 9-ej rano do 12-ej w południe.

Magistrat m. Łodzi.

LICYTACJE PRZYMUSOWE.

W środę dnia 9 marca 1921 r. odbędą się licytacje za gotówkę przy następujących ulicach.

Między godz. 9 a 4 przed poł. ul. Nowo-Miejska 34, 3 skóry giemzy na obuwiu. Jerozolimska 8, kredens. Szkołna 33, kredens. Cegiełniana 24, 2 stoły. Aleksandryjska 34, fotelik.

W czwartek dnia 10 marca 1921 r. odbędą się licytacje za gotówkę przy następujących ulicach.

Między godz. 9 a 4 przed poł. ul. Piotrkowska 38, 15 paczek przedy bawełnianej i szafa do rzeczy. Południowa 42, kredens z lustrem. Piotrkowska 66, biurko. Piotrkowska 58, biurko i szafa do rzeczy. Piotrkowska 66, szafa do rzeczy. Al. 1-go Maja 35, zegar. Przejazd 36, otomana z lustrem. Mickiewicza 3, szafa i waga. Rzgowska 4, tremo. Rzgowska 35, lustro małe. Andrzeja 15, kredens kuchenny. Wólczańska 224, zegar i stół. Benedykta 25, obrus pluszowy. Radwańska 19, zegarek. Staro Wólczańska 15, maszyna do szycia. Fijałkowska 12, zegar ścienny. Szosa Zarzewska 16, szafa. Targowa 35, stół.

Miejski Urząd Sekwestracyjny.

Łódź, dnia 5 marca 1921 r.

OGŁOSZENIE.

Przedsiębiorcy, którzy pragną zawrzeć z Magistratem m. Łodzi umowę na czas od dnia 1. kwietnia 1921 r. do dnia 1. kwietnia 1922 r. na wywózkę śmieci z gmachów miejskich i prywatnych, zajętych przez instytucje miejskie, winni złożyć najpóźniej do dnia 20 marca 1921 r., godzina 12 w południe, w Dziale Sanitarnym Wydziału Zdrowotności Publicznej, Plac Wolności № 1, pokój № 13 podania w zamkniętych kopertach z podaniem wynagrodzenia rocznego

Bliższych informacji udziela Dział Sanitarny codziennie w godzinach od 9—ej rano do 12—ej w południe.

Magistrat m. Łodzi.

Wydawnictwo Zarządu Miasta Łodzi.

Odbito w tłoczni B-ci Holcman w Łodzi, ul. Zawadzka № 7.